

Jona

Jonagörenj kezapqetok keu Jim-asa-asahi

Buk kianjön kezapqetok keu murutnji akzap. Mi Jonagörap denöwe asuhuyöhi, miangöt kösohotnji akzap. Anutunöj keu kewö jim kutum wangiyök: Gi mönö Asiria kantrigöt siti bohonji qetnji Niniwe miangörenj anda urukungukungu nup meman. Asiria yejön kahasililinjini ketaunji ahöiga Israel yejön kerök miengörap kömumbepukörap kenjötnjini möta malget. Anutunöj Jona mewö jim kutum wangiyökmö, yanjön mi esapköba qetala Anutugöt koleknöj miangörenj anmamgöt tököyök. Mi kewögörap tököyök: Anutunöj siti mi ayuhumangöt galöm meme keu jiyökmö, yanjön miangöt dop ölña akñapkö qahöp möt köhöiyök.

Jonanöj tököba qetaliga lömböt öngöngöjnj qakñe öngögetka miangöt andöñe nanñi imbi-imbinji memba et ala tem köla anök. Anda urukungukungu nup meiga Niniwe sehisehinji yejön urunji ölñap melenget. Miangörap Anutugöt urunjan amöriiga qahöp ayuhum engiyök. Miangörap Jonagöt urunjan böliba kömbuhiba nanñak kömumangöt mörök. Kiñ kunöj yambu 782-753 bifo Kraist galömñina maliga Jonanöj nalö miangörenj nupñi meyök. Mirinji Gat Hefer mi Nazaret kösutñe, 5 kilomita anangö dop. Niniwe mi köröwen, 500-600 kilomita anangö dop.

Könañgep Israel yejön nanñinak kezapqetok ambazip yejögörenj keu möta kude tem kölgetka

Anutunöŋ jiiga Asiria yeŋön kaba enġuba enġuaŋġötketka mewö nanŋini kinkinŋini mi mosötket. Buk kianŋön Anutugöt könäŋi yahöt kewö kondelġap: Körek neŋön Anutugöt jitsihitŋi törörök tem kölbinanġöt dop akzin. Mewö qahöp akzin ewö, lömbötnöŋ mönö ölnġap qaknine öngömap. Könäŋi bohonŋi kun mi ak-kömükömu aka urujöpak. Yaŋön nanŋi kerök kambuŋi Asiria yeŋgöt ŋiŋisöndokŋini mewöyök mosöta ayuayuhunöhök meköm enġimapköt kapan kölakzap. Likepŋi bölöŋi qakŋine öngöbapuköt möt köhöiba urunini melenġingöt kuŋgum neŋgimakzap.

Buk kianġöt bahöŋi bohonŋi 4 mi kewö:

- 1) Anutunöŋ Jona oholiga yaŋgiseŋ ahök. 1.1-17
- 2) Jonanöŋ uruŋi melenġa söranöhök lolohoyök. 2.1-10
- 3) Jonanöŋ Niniwe könagesö uruŋini kuŋguyök. 3.1-10
- 4) Uruŋini melenġetka Anutunöŋ ak kömum enġiyök. 4.1-11

Jonanöŋ Kembu qetala mömölaköyök.

¹ *Israel mianġöreŋ Kembuġöreŋ keu mi Ami-taigöt nahönŋi Jona yaŋġöreŋ kewö asuhuyök:

² “Asiria kantrigöt siti ketauŋi Niniwe mi wehön kotkotŋe ahöza. Yeŋön bau jegömöl aka bölönamŋini memba malakze. Mianġöt keu mi nöŋgöt jemesoholne öngöiga mötzal. Mianġörap göŋön möp wahöta eu anda nöŋgöt buŋa keuni jiba mianŋön uruŋini kuŋguman.”

---

* 1:1: 2 Kiŋ 1 4.25

³ Mewö jiyökmö, Jonanöŋ möp Kembangöt jemesoholŋeyök ölöŋ köla wehön gegenē göröken an-mangörap wahörök. Wahöta miri qetŋi Jopa (Jaffa) miangöreŋ geba waŋge kun miwikŋaiba “Ölöp yembuk Tarsis mire Spein kantrinöŋ an-mam,” jiba köna söŋgöronŋi memba waŋgenöŋ öŋgöyök. Mewö öŋgöba Kembangöt jemesoholŋeyök mömölaköba anök.

⁴ Mewö anökmö, Kembunöŋ möp luhut köhöikŋi melaii köwetnöŋ anda qeiga siridimbom ketauŋi asuhuiga waŋgenöŋ miangörap jömgömangöt ahök.

⁵ Mewö aiga waŋge börö azi yeŋön keŋgötŋini möta nanŋini bemurupŋinaŋgöt dop nanŋök nanŋök köuluköm enŋiget. Mewö aka waŋgenöŋ amgömapköröp miangöt inap yuaiŋi mi körek gilgetka köwetnöŋ gem teköyökmö, Jonanöŋ waŋge dutŋaŋgöt uruŋe geba miangöreŋ öl köla gaun lömbötŋi ahöyök.

⁶ Miangöreŋ ahöiga waŋge galömŋan yaŋgöreŋ kaba kewö jiyök: “Gi möp wuanöŋgörap ki gaun ahözane? Möp wahöta nangi bemgi qeta köulukönöŋga yaŋön mötmörim neŋgiiga kude ayuhubinak.” Mewö jiyök.

⁷ Mewö juiga sutŋine kewö jiget: “Ayop möp kaget! Nini möp unju qeba azi dagöt siŋgisöndököröp ayuayuhu ki neŋgöt qaknine öŋgözawi, miangöt könaŋi mewö miwikŋaibin.” Mewö jiba unju qegetka Jonanöŋ asuhuyök.

⁸ Asuhuiga jiget kaiga kewö qesim waŋgiget: “Ayuayuhu ki mi dagöt siŋgisöndököröp aka neŋgöt qaknine öŋgözawi, gi möp miangöt könaŋi jinöŋga mörin. Gi wanat nuwa memakzan? Gi waniŋeyök

kazan? Göhörenj kantri mi waniņe aiga göhörenj könagesöurupki mi waniņe malje?”

⁹ Mewö qesim wanġigetka kewö melenjök: “Ni Israelgöt Hibru azia akzal. Ni Kembu, Suepkö Anutuņi waikņi memba möpöseimakzal. Yaņön köwet aka gölme örönņi miwikņaim etkiyök.

¹⁰ Yaņön börö osikosibuk niņgiiga nöņön mi tököba Kembangöt jemesoholņeyök ölöņ köla kazal.”

Mewö melenjiga azi yeņön mi möt yaköba gwötpuk awöwöliba kewö jiba jim wanġiget: “Yei! Gi möp wuanöņgörap mewö akzane?”

¹¹ Köwet mi toroqeba bölim köhöiba ahöyök. Miaņgörap yeņön kewö qesim wanġiget: “Nini möp denöwewö ak gihiinga köwetnöņ ġiņ qebawak?”

¹² Mewö qesim wanġigetka yeņgörap kewö melenjök: “Siridimbom ketauņi kianjön möp nöņgörap aka enġöt qakņine öņgöba qezawi, nöņön mi ölöp mötzal. Miaņgörap iņini möp nömimba köwetnöņ ġilgetka gemam. ġilget gebiga köwetnöņ ölöp ġiņ qemap. Mewö jizal.”

¹³ Mewö jiiga börö azi yeņön töndup wanġe kunbuk gölme oronņe anġotmapköröp lökuatnöņ nanġöbingöt qeba qegetmö, köwetnöņ bölim teköyöhanġörap aka mi osiget.

¹⁴ Osiba Israelgöt Kembuņi yanġöt qeta köuluköba kewö ġiget: “O Kembu, ġi nangak keu ġitkahöt dop mi wuatangöba yuai ki akzan. Mewögörap Kembu, azi kianjön kömumapköröp aiga miaņgörap nini kude ayuhum neņġiman. Sepņanġöt keuņi mi neņġöt qaknine kude alnöņga öņgömap. Keu mi ölnap.”

15 Mewö köuluköba anda Jona memba gilgetka köwetnöŋ geyök. Geiga köwetkö kukŋan ösumok bököiga giŋ qeyök.

16 Giŋ qeiga azi yeŋön Kembangörap euam awöwöliba naluk ketauŋi ala Kembu jöwöwöl ohom waŋgiba keuŋini kewö jöhöget: “Nini möp Kembangöt keuŋi tem köla kude qetalbin.”

17 *Jonanöŋ köwetnöŋ geiga Kembangöŋ söra ketauŋi kun melaiga anda Jona gwahörök. Gwahöriga söra miaŋgöt uruŋe suŋgem silim karöbut ahöba malök. Mewö.

2

Jonanöŋ gajugaju kömgokŋe ahöba köuluköyök.

1 Jonanöŋ söra uruŋe ahöba Kembu Anutuŋi köuluköm waŋgiba kewö jiyök:

2 “Nöŋön wahöjalin uruŋe Kembu köuluköm gihibiga göŋön ölöŋ keuni mötzan.

Ni uŋem senjom kömgokŋe ahöba uleralga göŋön ölöŋ uletni mötzan.

3 Göŋön köwet röndum ketauŋe tötal niŋginöŋga gezal.

Göŋön köwet söŋsöŋaunaŋgöt dutŋe tuapkönöŋ eralga göulu ketauŋan esuhum niŋgizap.

Göhöreŋ qölqöl-söutsöt pakpak mi musulungöm niŋgizap.

Göhöreŋ siri pakpak mi qeba turuba nem ulahöm niŋgizap.

4 Mia möta kewö mötmörizal: Göŋön ni göhöt jemesoholgeyök közöl niŋginöŋga maljal. Mi töndup nöŋön möp kunbuk göhöreŋ jöwöwöl jike

---

* 1:17: Mat 1 2.40

kömbukŋe göröken jenan ubi anma. Mi kunbuk kude ekileŋahak kun.

⁵ O aka omanjaret mi nöŋgöt qakne öŋgöba turum niŋgim teközap.

Röndumnöhök möp liliköm niŋgim teközap.

Köwetköt kumburereŋi mianjön möp nörop jupni köpeiba esuhuzap.

⁶ Ni kundunanjöt röndaŋ könaŋanjöt dop yuhuyanğoreŋ eral. Röndaŋjöt botŋi mianjön möp nöŋgöt qakne jöhöm qözöŋda jöhöm qözöŋ köhöizap.

Yuhu maljalmö, o Kembu Anutuni, göŋön möp neka röndaŋ dutŋeyök kunbuk öröm niŋginöŋga malmalnöŋ kotmam.

⁷ Nöŋgöt malmalnan qahöwakŋamgöt aiga nöŋön nalö mianğoreŋ Kembu, gi mötmörim gihibiga köuluknan öŋgöba göhöt Suep jike kömbukŋe eu-yanğoreŋ öŋgöba göhöreŋ anğotmap.

⁸ Ambazip kopa-bemlopion omani göda qem enğimakzei, yeŋön mewö aka kalem möriam Toŋi gi andö guhumakze.

⁹ Andö mewö guhumakzemö, nöŋön möp möpömöpösei löŋet omsa köla naluk ala jöwöwöl ohom gihimamgöt mötzal.

Nöŋön yuaigöt keuŋi jim jöhözali, mianğöt dop möp ak sorokömakŋam.

O Kembu, gi mohotnöŋ nöŋgöt malmalnaŋgöt bohoni jöhömamgöt köhöizan. Keu mi öŋŋap.”

¹⁰ Mewö köuluköm teköiga Kembunöŋ möp söra mi jim kutum waŋgiiga kaba kota Jona löŋniga gölme oronŋe erök. Mewö.

3

Jonanöŋ Anutugöt nup mi Niniwe uruŋe meyök.

¹ Gölme oronŋe eriga Kembugöreŋ keu ki mi kunbuk Jonagöreŋ asuhuyök:

² “Göŋön möp wahöta siti ketauŋi Niniwe miangöreŋ anda buŋa keu gihimami, mi jiba uruŋini kuŋguman.”

³ Keu mewö asuhuiga Jonanöŋ wahöta Kembugöt keu jit tem köla Niniwe anök. Niniwegöt dopŋi mi kewö: Gi göraŋeyök könahiba anda malnönŋa wehön karöbut teköiga likepŋe endu aŋgotman.

⁴ *Jonanöŋ könahiba siti uruŋe anda maliga wehön mohot teköiga buŋa keu qeta kewö jiyök:

“Wehön 40 kun ahözap. Mi teköiga Niniwe siti kianön möp melenŋi gemap.”

⁵ Keu mewö qeta jiiga Niniwe könagesö yeŋön Anutugöreŋ keu möt nariba uruŋini melenŋa nene siŋgi malbingöt nalö ala jim köhöiget. Mi jim köhöiba ambazip ketauŋi moröŋi yeŋön lökŋanök imbi melenŋöt samot meget silenŋine öŋgöiga kau ariget.

⁶ Mewö aketka miangöt buzup keuŋi mi Niniwegöt kiŋ (praim ministra) yaŋgöreŋ aŋgorök. Aŋgoriga möta jakömbuak dum tatatŋeyök eta malukuŋi köteköba samot memba at-turuba kau utuba ariba tarök.

⁷ Tata jim kutukutu kewö aliga Niniwe siti dop köl teköba anök: “Inini möp kiŋ aka jembonurupŋi yeŋgöreŋ jim kutukutu ki mötme: Kunŋan kun möp

---

* **3:4:** Mat 1 2.41; Luk 1 1.32

nene kuluj kude nemap. Ambazip me bau kuruk-lama bulmakau-inini nene kuluj kun nemegöt kude möt engime.

⁸ Nene siŋgi mewö mala samot mem teköba Anutu köhöikŋanök sahöt köuluköm waŋgiba nanjök nanjök könaŋamŋini bölöŋi aka ambazip ayuayuhu böröŋini töwötpuk meget ahözawi, mi möp andö qem teköba mosötme.

⁹ Mewö ahinga Anutugöt uruŋan kunbuk eriga wösöŋi möt neŋgiba kukŋangöt könöpŋi qeraköba siŋgisöndoknini mosötpawak. Mi mosöriŋa kude ayuhubinak. Mewö jizin.”

¹⁰ Mi möt asahiba könaŋamŋini bölöŋi andö qeba uruŋini melengetka Anutunöŋ ahakmemeŋini mi eka wösöŋi möt engiba mötmötŋi lilingöiga siŋgisöndokŋinanğöt likepŋi melenj engimapkö ahöhi, mi mosörök. Uruŋan mewö eriga kude mem bölüm engiyök. Mewö.

4

Jonanöŋ tembula irimŋi seholidyök.

¹ Mewö asuhuyökmö, Jonanöŋ miangörap urubölö ketauŋi möta irimŋi seholidyök.

² *Irimŋi seholiiga Kembu ulet waŋgiba kewö jiyök: “Aek Kembu, gi ak-kömükömugöt bemŋi mala ölop neŋgehorimakzan. Göhöreŋ kuki mi öŋsöŋ aiga kalem möriamgi mi önöŋi qahöp ahöza. Mewö urugi zölaŋ amöröiga wösögi möta könagesö kun mem bölöm engimangöt kude mörakzan. Mia nane gölmenöŋ mala lök möt yaköba jiali, mia ölum guhuza me qahöp? Könaŋi mewögörap aka nalö

---

* 4:2: Eks 34.6

miaŋgöreŋ Tarsis anmam jiba ösumok mömölaköba anda malal.

³ *Merak malmalgöt tököba kömupköt möralga ölöwakzap. Miaŋgöraŋ Kembu, göŋön möp malmalni döлки noaŋgötnöŋ. Keu mi ölnaŋp.”

⁴ Mewö ulerökmö, Kembunöŋ kewö melen waŋgiyök: “Jona, gi ak-kömukömugöraŋ irimesewöl mötzani, mi dop kölnaŋ me qaŋhöp?”

⁵ Mewö jiiga Jonanöŋ siti mosöta eta wehön kotkotŋe göröken anda köna töwokŋe endu koum qeba miaŋgöt aumŋe tarök. Tata sitigöraŋ mewö me mewö asuhumawi, mi ekŋamgöraŋ uba tarök.

⁶ Mewö tarökmö, Kembu Anutunöŋ Jona uruölöwak ak waŋgimamgöraŋ jiiga ölnölun kun asuhiba köriba kota Jonagöt nöropŋi aum köln waŋgiyök. Aum köln waŋgiiga ölnölungöraŋ uruölöwak ketauŋi möta tarök.

⁷ Tata sunjem kun ahöiga miri gianjiiga miaŋgöreŋ Anutunöŋ taröŋ kun melaiiga kaba ölnölun mi yöhörongöiga sinŋi soholiyök.

⁸ Wehönöŋ koriga Anutunöŋ jiiga luhut könöŋambuk kötökŋi mi miri jeŋi kotkotŋeyök qeiga wehön jeŋan nöropŋe qei qei uruŋi öngöba duhuiga kömumamgöt möt teköba köuluköba kewö jiyök: “Nöŋön malmalgöt tököba kömupköt möralga ölöwakzap. Keu mi ölnaŋ.”

⁹ Mewö jiyökmö, Anutunöŋ Jonagöraŋ kewö jiyök: “Gi ölnölungöraŋ irimŋi seholizawi, mi dop kölnaŋ me qaŋhöp?” Mewö jiiga kewö melen waŋgiyök: “Irimni seholizawi, mi möp dop kölnawa. Nöŋgöt irimesewölmi mi ketauŋi aiga urunan

---

* 4:3: 1 Kiŋ 1 9.4

kude amörimap. Mianğörap ölop kömumam. Keu mi ölnap.”

¹⁰ Jonanöŋ mewö jüiga Kembunöŋ kewö jiyök: “Gi ölnölungöt böröŋi kun kude memba mi kunde galöm kölnöŋga köriyök. Mi sunğem mohotkö uruŋe asuhuyök aka sunğem mohotkö uruŋe soholiba kömuyök. Töndup göŋön nangak yuai omaŋi mewöŋi mianğörap sahöta waimanjat mötzan.

¹¹ Mewö aiga nöŋön möp denöwögörap siti ketauŋi kianğöt könagesöŋi yengörap waimanjat kude mötpileŋak? Mianğöt uruŋe morö namande 1 20.000 (handöt twenti tausen) jaŋgö mi oŋgöta maljei, mi ölopŋaŋgöt aka bölöŋaŋgöt könaŋiri kude möt kewöt etkimakzei aka bau kuruk yuai mi tok gwötpuk malje. Mi ambazip ketauŋi yembuk mohok mem bölim enğibileŋbukörap nöŋön möp sihimnan Niniwe enğehorizal.” Mewö.

Burum-Mindik Bible
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Somba-Siawari language of Papua New Guinea,
also called the Burum Mindik language.
Sampela hap Buk Baibel long tokples Burum Mindik
long Niugini

Copyright © 1992, 2002 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Burum-Mindik or Somba-Siawari (Somba-Siawari or Burum-Mindik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

c0871260-68cc-5a50-953f-52200e105d1e